

ส่วนที่ ๓

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดลำพูน โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis มาทำการวิเคราะห์ทบทวนจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดลำพูน เพื่อค้นหาแนวทางการดำเนินงานสู่ความสำเร็จและลดความเสี่ยงลง

นิยามศัพท์

- Strengths - จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ
Weaknesses - จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ
Opportunities - โอกาสที่จะดำเนินการได้
Threats - อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์การ

การวิเคราะห์ประกอบด้วย

๑. การวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์การ (S : จุดแข็ง / W : จุดอ่อน)

S และ W เป็น การวิเคราะห์ภายในองค์การ (Internal analysis) ด้วยเครื่องมือ McKinney ๗-S Framework ดังนี้

- ๑) กลยุทธ์ขององค์การ (Strategy)
- ๒) โครงสร้างองค์การ (Structure)
- ๓) ระบบการปฏิบัติงาน (System)
- ๔) บุคลากร (Staff)
- ๕) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)
- ๖) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)
- ๗) ค่านิยมร่วม (Shared values)

๒. การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกองค์การ (O : โอกาส / T : อุปสรรค)

O และ T เป็นการวิเคราะห์ภายนอกองค์การแบบมหภาค (External analysis) ด้วยเครื่องมือ PEST Framework ดังนี้

- ๑) นโยบายและกฎหมาย P&L : Politics and Legal
- ๒) เศรษฐกิจ E : Economy
- ๓) สังคมและวัฒนธรรม S& C : Social and Culture

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดลำพูน
โดยใช้เทคนิค Swot Analysis ดังนี้

จุดแข็ง	
S1	เป็นแหล่งผลิตลำไยที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 โดยเฉพาะลำไยพันธุ์พื้นเมือง “พันธุ์เบ็ญจเขียว” ที่ได้รับการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และลำไยยังเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ
S2	มีการบริหารจัดการการผลิตลำไยทั้งในฤดูและนอกฤดู เพื่อสร้างทางเลือกทางการตลาด
S3	เกษตรกรมีองค์ความรู้ภูมิปัญญาด้านการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยมีผลผลิตลำไยแปรรูปอบเนื้อสีทอง ได้รับการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
S4	กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งและมีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตที่มีคุณภาพและลดต้นทุนการผลิต
S5	มีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรที่เหมาะสม แบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการรวมกลุ่มผู้ใช้น้ำ
S6	แนวโน้มของคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้เข้ามาทำงานภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น (Smart Farmer และ Young Smart Farmer) สามารถที่จะต่อยอดเชื่อมโยงกับภาคเอกชนในด้านการทำตลาด
S7	เกษตรกรให้ความสำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรมีคุณภาพปลอดภัยมีมาตรฐาน GAP และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
S8	มีศักยภาพในการผลิตสินค้าปศุสัตว์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1
S9	มีบริษัทแปรรูปสินค้าการเกษตรในพื้นที่ ทำให้เกิดทางเลือกทางการตลาด
จุดอ่อน	
W1	พื้นที่เพื่อการเกษตรมีเพียงร้อยละ 24 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด และมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากเกษตรกร/ประชาชนเปลี่ยนจากอาชีพการเกษตรไปทำอาชีพอื่น และมีการซื้อขายที่ดินและเปลี่ยนสภาพไปพัฒนาเป็นพื้นที่เชิงพาณิชย์อื่นๆ
W2	พื้นที่ชลประทานและแหล่งกักเก็บน้ำไม่เพียงพอกับความต้องการในการใช้น้ำเพื่อการเกษตร
W3	ปัจจัยและต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น
W4	ขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรที่มีทักษะ ค่าจ้างแรงงานสูง
W5	จังหวัดลำพูนขาดงานศึกษาวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์หลักของลำพูน (ลำไย กระเทียม) ให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดที่หลากหลาย
W6	การวิเคราะห์ทิศทางโครงสร้างการเกษตรยังไม่ชัดเจน (กลุ่มเกษตรกรที่ยังจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน / กลุ่มเกษตรกรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ / กลุ่มเกษตรกรที่สามารถยกระดับเป็นผู้ประกอบการ) ส่งผลให้การส่งเสริมและพัฒนาอย่างไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร และขาดการต่อยอดขยายผล และทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจในการสืบทอดด้านการเกษตร
W7	ขาดการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความสามารถในการตรวจสอบระบบความปลอดภัยในมาตรฐานการผลิตเบื้องต้นด้วยตนเอง และระบบการตรวจสอบมาตรฐานการผลิตของภาครัฐยังไม่เพียงพอ
W8	การประชาสัมพันธ์แหล่งผลิต แหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัยในระบบเกษตรกรรมยั่งยืนมีน้อย
W9	ขาดการบริหารจัดการด้านการตลาดรองรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย
W10	การส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ในการผลิตยังไม่กว้างขวาง เนื่องจากต้นทุนสูง
W11	กลุ่มทุนต่างชาติและคนต่างถิ่นเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการภาคเกษตรที่เกี่ยวข้องกับระบบตลาด
W12	การผูกขาดด้านการตลาด ส่งผลต่อรายได้ที่ลงมาถึงเกษตรกรในพื้นที่

โอกาส	
O1	นโยบายของรัฐให้ความสำคัญต่อภาคเกษตรกรรม และการส่งเสริมการใช้นวัตกรรม
O2	แผนพัฒนาภาคเหนือให้ความสำคัญในการยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง
O3	กระแสความนิยมในสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง
O4	การเชื่อมโยงกับธุรกิจการท่องเที่ยว
ภัยคุกคาม	
T1	ภัยธรรมชาติ (ภัยแล้ง อุทกภัย) โรคระบาด ศัตรูพืช
T2	คู่แข่งในตลาดสินค้าการเกษตรมากขึ้น เนื่องจากการเปิดเสรีทางการค้าและมีอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี (Non-Tariff Barriers: NTB) ทำให้ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ
T3	การลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศมาจำหน่าย

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดลำพูน เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกจังหวัดลำพูน ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดลำพูน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ โดยเครื่องมือ TOWS Matrix

TOWS Matrix

		TOWS Matrix	
		ปัจจัยภายใน	ปัจจัยภายนอก
ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (S)	1. โอกาส (O) กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส	1. โอกาส (O) กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส
	จุดอ่อน (W)	2. โอกาส (O) กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส	2. โอกาส (O) กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส
	3. โอกาส (O)	3. โอกาส (O) กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส	3. โอกาส (O) กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส
ปัจจัยภายนอก	อุปสรรค	1. โอกาส (O) กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส	1. โอกาส (O) กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส
	2. โอกาส (O)	2. โอกาส (O) กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส	2. โอกาส (O) กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส
	3. โอกาส (O)	3. โอกาส (O) กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส	3. โอกาส (O) กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส

การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

TOWS Matrix Analysis > ประเด็นยุทธศาสตร์

<p>ปัจจัยภายนอก</p> <p style="font-size: 2em; font-weight: bold;">SO</p> <p>ปัจจัยภายใน</p>	<p>ระบุ ปัจจัยภายนอก ลำดับ 1-3</p> <p>O2 แผนพัฒนาภาคเหนือให้ความสำคัญในการยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง</p> <p>O3 กระแสความนิยมในสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง</p> <p>O4 การเชื่อมโยงกับธุรกิจการท่องเที่ยว</p>
<p>ระบุ ปัจจัยภายใน ลำดับ 1-3</p> <p>S1 เป็นแหล่งผลิตลำไยที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 โดยเฉพาะลำไยพันธุ์พื้นเมือง “พันธุ์เขียวเขียว” ที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และลำไยยังเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ</p> <p>S3 เกษตรกรมีองค์ความรู้ภูมิปัญญาด้านการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยมีผลผลิตลำไยแปรรูปอบเนื้อสีทอง ได้รับการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์</p> <p>S7 เกษตรกรให้ความสำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรมีคุณภาพปลอดภัยมีมาตรฐาน GAP และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์</p>	<p>ปัจจัยอะไร วิเคราะห์กับปัจจัยอะไร / คิดสิ่งที่จะทำ</p> <p>ข้อสรุป = ประเด็นยุทธศาสตร์</p> <p>SO1 = S1+S7+O2+O3 ส่งเสริมการทำเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ เกษตรกรรมยั่งยืน การลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต</p> <p>SO2 = S1+S3+O4 การอนุรักษ์พันธุ์พืชและสัตว์ ภูมิปัญญาการผลิตสินค้าเกษตรพื้นถิ่นเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวชุมชน</p> <p>SO3 = S3+O2+O3+O4 พัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ และสร้างมูลค่าเพิ่ม</p> <div style="border: 1px solid black; background-color: #FFD700; padding: 10px; margin-top: 10px;"> <p>ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน</p> </div>

TOWS Matrix Analysis > ประเด็นยุทธศาสตร์

<p>ปัจจัยภายนอก</p> <p style="font-size: 2em; font-weight: bold;">ST</p> <p>ปัจจัยภายใน</p>	<p>ระบุ ปัจจัยภายนอก ลำดับ 1 - 3</p> <p>T1 ภัยธรรมชาติ (ภัยแล้ง อุทกภัย) โรคระบาด ศัตรูพืช</p> <p>T2 คู่แข่งในตลาดสินค้าเกษตรมากขึ้น เนื่องจากการเปิดเสรีทางการค้าและมีอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี (Non-Tariff Barriers : NTB) ทำให้ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ</p> <p>T3 การลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศมาจำหน่าย</p>
<p>ระบุ ปัจจัยภายในลำดับ 1 - 3</p> <p>S1 เป็นแหล่งผลิตลำไยที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 โดยเฉพาะลำไยพันธุ์พื้นเมือง “พันธุ์เขียวเขียว” ที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และลำไยยังเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ</p> <p>S3 เกษตรกรมีองค์ความรู้ภูมิปัญญาด้านการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยมีผลผลิตลำไยแปรรูปอบเนื้อสีทอง ได้รับการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์</p> <p>S7 เกษตรกรให้ความสำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรมีคุณภาพปลอดภัยมีมาตรฐาน GAP และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์</p>	<p>ปัจจัยอะไร วิเคราะห์กับปัจจัยอะไร / คิดสิ่งที่จะทำ</p> <p>ข้อสรุป = ประเด็นยุทธศาสตร์</p> <p>ST1 = S1+S3+S7+T2+T3 การวิจัยและพัฒนาสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพของจังหวัด สินค้าเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัด ให้มีความโดดเด่นและสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี</p> <p>ST2 = S3+S7+T1+T2+T3 การขยายผลการวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการเกษตรมาใช้ในพื้นที่</p> <div style="border: 1px solid black; background-color: #FFD700; padding: 10px; margin-top: 10px;"> <p>สนับสนุนการทำวิจัย การนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตร</p> </div>

TOWS Matrix Analysis > ประเด็นยุทธศาสตร์

ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน <div style="font-size: 2em; font-weight: bold; text-align: center;">WO</div>	ระบุ ปัจจัยภายนอก ลำดับ 1-3 O2 แผนพัฒนาภาคเหนือให้ความสำคัญในการยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง O3 กระแสความนิยมในสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง O4 การเชื่อมโยงกับธุรกิจการท่องเที่ยว
ระบุ ปัจจัยภายในลำดับ 1-3 W1 พื้นที่การเกษตรมีเพียงร้อยละ 24 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด และมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากเกษตรกร/ประชาชนเปลี่ยนจากอาชีพการเกษตรไปทำอาชีพอื่น และมีการซื้อขายที่ดินและเปลี่ยนสภาพไปพัฒนาเป็นพื้นที่เชิงพาณิชย์อื่น ๆ W2 พื้นที่ชลประทานและแหล่งกักเก็บน้ำไม่เพียงพอกับความต้องการในการใช้น้ำเพื่อการเกษตร W7 ขาดการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความสามารถในการตรวจสอบระบบความปลอดภัยในมาตรฐานการผลิตเบื้องต้นด้วยตนเอง และระบบการตรวจสอบมาตรฐานการผลิตของภาครัฐยังไม่เพียงพอ	ปัจจัยอะไร วิเคราะห์กับปัจจัยอะไร / คิดสิ่งที่จะทำ - ข้อสรุป = ประเด็นยุทธศาสตร์ $WO1 = W2+O2+O3+O4$ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทางการเกษตรให้ทั่วถึงเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรกรรมแบบยั่งยืน $WO2 = W1+W7+O2+O3+O4$ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสม ปรับปรุงทรัพยากรดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">พัฒนาปัจจัยพื้นฐานการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</div>

TOWS Matrix Analysis > ประเด็นยุทธศาสตร์

ปัจจัยภายนอก..... ปัจจัยภายใน <div style="font-size: 2em; font-weight: bold; text-align: center;">WT</div>	ระบุ ปัจจัยภายนอก ลำดับ 1-3 T1 ภัยธรรมชาติ (ภัยแล้ง อุทกภัย) โรคระบาด ศัตรูพืช T2 คู่แข่งในตลาดสินค้าเกษตรมากขึ้น เนื่องจากการเปิดเสรีทางการค้าและมีอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี (Non-Tariff Barriers : NTB) ทำให้ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ T3 การลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศมาจำหน่าย
ระบุ ปัจจัยภายในลำดับ 1-3 W1 พื้นที่การเกษตรมีเพียงร้อยละ 24 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด และมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากเกษตรกร/ประชาชนเปลี่ยนจากอาชีพการเกษตรไปทำอาชีพอื่น และมีการซื้อขายที่ดินและเปลี่ยนสภาพไปพัฒนาเป็นพื้นที่เชิงพาณิชย์อื่น ๆ W2 พื้นที่ชลประทานและแหล่งกักเก็บน้ำไม่เพียงพอกับความต้องการในการใช้น้ำเพื่อการเกษตร W7 ขาดการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความสามารถในการตรวจสอบระบบความปลอดภัยในมาตรฐานการผลิตเบื้องต้นด้วยตนเอง และระบบการตรวจสอบมาตรฐานการผลิตของภาครัฐยังไม่เพียงพอ	ปัจจัยอะไร วิเคราะห์กับปัจจัยอะไร / คิดสิ่งที่จะทำ - ข้อสรุป = ประเด็นยุทธศาสตร์ $WT1 = W1+W2+T1+T2+T3$ พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรเกษตรกร $WT2 = W7+T1+T2+T3$ สร้างและพัฒนาบุคลากรด้านการตรวจสอบระบบความปลอดภัยในการรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร $WT3 = W1+W7+T1+T2+T3$ สร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ Young Smart Farmer <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร สถาบันเกษตรกร</div>